

#### **4 augustus 2024, dienst van Schrift en Tafel**

##### **Schriftlezing: 1 Korintiërs 11: 17-34**

Gemeente van Christus, in de lezing van vandaag klinken beladen woorden, zeker in de protestantse traditie. We vieren vandaag het avondmaal met elkaar, maar Paulus waarschuwt ervoor om niet op een onwaardige manier van het brood te eten en uit de beker te drinken. Een ieder zou eerst bij zichzelf te rade moeten gaan, om te voorkomen dat je een veroordeling over jezelf afroept. De vraag is echter wat je bij jezelf zou moeten toetsen voordat je brood en wijn kunt ontvangen. Gaat het hier om introspectie in jezelf, dat je als het ware bij jezelf naar binnen kijkt om te toetsen of je waardig het avondmaal kunt ontvangen? Maar hoe werkt dat dan en wat zijn de criteria?

In de tekst roept Paulus ons echter niet zozeer op om bij onszelf naar binnen te kijken, om te 'navelstaren', maar om juist om om je heen te kijken en de ander te zien. Want dat is waar Paulus op wijst, dat is de context waarin deze tekst is ontstaan. De context waarin deze woorden klinken is met andere woorden van groot belang voor het begrijpen van de boodschap van Paulus.

Die context is de multiculturele havenstad Korinthe in Griekenland. De stad vormde een smeltkroes van religies, maar de stad stond toen ook bekend als een verdorven stad. Ik las dat het toenmalige Grieks het werkwoord korintiseren kende, als synoniem voor een losbandig leven. Korinthe was ook een stad van uitersten: naast grote rijkdom heerste in deze stad veel armoede. In deze stad was ook een christelijke gemeenschap ontstaan, die vermoedelijk veelkleurig was met mensen met verschillende achtergronden. De sociale tegenstellingen die de stad kenmerkten, waren ook merkbaar in deze christelijke gemeenschap. Paulus houdt per brief contact met hen, want er zijn hem mistanden over deze gemeenschap ter ore gekomen.

In het gedeelte dat wij lezen, gaat het over het over het vieren van de maaltijd van de Heer in deze gemeenschap. Ik kan mij voorstellen dat u bij het horen van de tekst denkt: wat gebeurde daar in hemelsnaam allemaal? We horen over een maaltijd waarbij iedereen alleen voor zichzelf zorgt, waarbij de een dronken is en de ander honger heeft. Het lijkt erop dat het om een volledige maaltijd gaat. Gezamenlijke maaltijden hadden een belangrijke rol in de vroegchristelijke gemeenschap. Er waren nog geen kerkgebouwen, de gemeenschap ontmoette elkaar bij iemand thuis, rond een maaltijd. We kunnen veronderstellen dat deze maaltijd plaatsvond bij iemand van enige welstand, omdat er wel ruimte nodig was om met iedereen aan tafel te kunnen gaan. Vermoedelijk namen de deelnemers van deze gezamenlijke maaltijden zelf eten en drinken mee, om dat vervolgens met elkaar op te eten en op te drinken. Mogelijk liep deze maaltijd uit op het delen van brood en wijn, zoals Jezus dat tijdens het laatste avondmaal met Zijn leerlingen deed.

Uit de woorden Paulus blijkt echter dat de deelnemers niet allemaal op hetzelfde moment aankwamen op de plek van samenkomst en het lijkt erop dat in Korinte de vroegkomers alles al opgegeten en opgedronken hadden voordat de laatsten bij het huis aankwamen. Die vroegkomers waren waarschijnlijk welgestelden die veel eten en drank meenamen, de armen en slaven moesten tot laat werken en kwamen daarom waarschijnlijk later binnen. Zij troffen lege schalen en dronken mensen aan. Paulus is woedend over deze gang van zaken, vanaf het begin van de tekst klinkt er een ingehouden woede in zijn woorden door. Wat dit samenzijn in

de christelijke gemeenschap in Korinthe in de ogen van Paulus onwaardig maakt en daardoor geen maaltijd van de Heer genoemd kan worden, is dat het vieren van de maaltijd van de Heer hier sociale discriminatie en verdeeldheid veroorzaakt. Tijdens de maaltijd van de Heer wordt niet de eenheid van deze gemeenschap zichtbaar, maar pijnlijk genoeg juist haar verdeeldheid en de sociale verschillen tussen de leden van de gemeenschap. Juist daarom wijst Paulus hen op de ander aan de tafel van Heer. Want juist aan de tafel van de Heer worden wij aan elkaar verbonden: het is één brood, dat wij met elkaar eten, en één wijn die wij samen drinken. Aan deze tafel vallen scheidslijnen tussen mensen weg: we zijn één in Christus. Zoals Paulus in het volgende hoofdstuk van deze brief schrijft en we enkele weken geleden ook in de brief aan de Kolossenzen lezen: we zijn niet langer gescheiden als Joden of Grieken, slaven of vrije mensen.

Paulus gebruikt hier het beeld van de gemeenschap als het lichaam van Christus; we horen bij elkaar, we vormen als het ware één lichaam. En daarom mag uitgerekend de maaltijd van de Heer geen verdeeldheid uitstralen. Het belangrijkste punt dat Paulus wil maken is daarom: wees gast vrij voor elkaar, wanneer u samenkomt voor de maaltijd. Het Griekse woord dat hier gebruikt wordt betekent letterlijk 'wachten'; letterlijk staat er: 'wacht op elkaar, wanneer u samenkomt voor de maaltijd'. Zoals het in een gezin misgaat als men niet meer op elkaar wacht bij het aan tafel gaan, zo gaat het ook in de gemeente van Christus mis wanneer we niet op elkaar wachten.

Voor ons als gemeenschap is dit niet zozeer iets waar we vooral bij de viering van de maaltijd van de Heer op moeten letten, die verlopen doorgaans toch in een tamelijk ordelijke sfeer, maar iets wat we ons meer in zijn algemeenheid ter harte moeten nemen. Wacht op elkaar betekent dan: heb geduld met elkaar, maak ruimte voor de ander, accepteer elkaar: we zijn niet allemaal gelijk, maar wel één in Christus. Daarvan is juist deze Tafel een belangrijk symbool. Ja, wacht op elkaar, heb geduld met elkaar, elders noemt Paulus dit een van de vruchten van de Geest. Ja, zo roept Paulus op om niet zozeer in onszelf gekeerd te zijn, maar om met een open en brede blik om ons heen te kijken en de ander te zien. En dan niet alleen de ander in onze eigen gemeenschap, maar ook de ander in de wereld om ons heen, dichtbij en ver weg. Zo worden aan deze tafel onze harten en onze handen geopend om Gods goede gaven met onze naasten te delen, dichtbij en ver weg. Hier opent zich een horizon die groter is dan ons eigen leven. Met de woorden van dat ene Avondmaalslied dat zo met deze Maranathakerk is verbonden: 'Als wij weer het brood gaan breken dat Gij, Heer, ons geeft: leer ons dan met hem te delen, die geen deel van leven heeft.'<sup>1</sup>

Ja, Paulus zou ons geen brief hoeven schrijven over de manier waarop wij zo meteen de maaltijd van de Heer met elkaar zullen vieren. Hier delen we met elkaar, hier is er voor iedereen brood en wijn, hier komt niemand te kort. Paulus houdt ons in zijn brief wel scherp om ons niet in onszelf op te sluiten, om een brede blik te houden, om de ander te blijven zien. We delen hier met elkaar, om ook weer uit te kunnen delen naar de mensen om ons heen, in tijd en aandacht, in trouw en geduld en toewijding, in een goed woord. Dat de Maaltijd van de Heer ons zo opnieuw mag voeden en troosten, en ons keer op keer weer opnieuw aan elkaar en aan de mensen om ons heen, mag verbinden. Amen

---

<sup>1</sup> Lied 387: 1 uit het Liedboek (2013).